

ОСВІТНЯ РЕФОРМА В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

У статті представлено сучасну школу як відкриту соціально-педагогічну та соціально-економічну систему, що представляє міні-суспільство зі своїм населенням і територією, економікою і цілями, духовними й матеріальними цінностями, фінансами, комунікацією та ієрархією. Школу як освітньо-культурний феномен представлено крізь призму віддзеркалення новачійних змін, які проголошені та реалізуються в країні, розвитку традицій, організаційної культури, персоналу.

Ключові слова: соціально-економічна система, освітня реформа в Чеській Республіці, демократія, освітня політика, асоціація з міжнародних питань у Чеській Республіці, рамкові освітні програми, відкритість школи, освітні послуги, акредитаційні агентства, моніторингове дослідження.

Постановка проблеми

Будь-яка школа як відкрита соціально-педагогічна чи соціально-економічна система

ське демократичне суспільство і, так звані, вільні бесіди філософів із учнями і послідовниками як прообраз сучасної школи.

Не можна точно довести, що встановлення демократії було пов'язано з організацією шкіл в Афінах, біля витоків практики організації яких стояли Сократ, Платон, Аристотель, але це гіпотетичне припущення можна пояснити „зв'язком літератури, науки і демократії” за К. Поппером і „виникненням вільного ринку книг близько 530 року Р.Х. в Афінах”, і яке підтримується багатьма переконливими доказами.

Сучасна школа у Чеській Республіці не є винятком і тому віддзеркалює ті інноваційні зміни, які проголошені та реалізуються в країні. Відтак, об'єктивно потрібне осмислення й раціональне застосування кращих зразків практики освітніх

Людмила КАЛІНІНА

Завідувач лабораторії управління освітніми закладами Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

представляє міні-суспільство зі своїм населенням і територією, економікою і цілями, духовними й матеріальними цінностями та фінансами, комунікацією та ієрархією. Вона має свою історію, традиції, культуру, технологію та персонал і є, як суспільство, історичним явищем, зміст, форми, функції й технології якого взаємопов'язані з культурно-історичними періодами суспільного розвитку.

Ключовим елементом і школи, і суспільства є людина, для якої, якщо зробити ретроспективний еккурс, ще за часів Сократа було вперше створено афін-

змін і напрацювань учених Вишеградської групи, зокрема й Чеської Республіки, які історично відносяться до римської християнської культури і, що є важливим, до Австро-Угорської імперської традиції. Крім того, намагання України стати рівноправним партнером європейської спільноти потребує пізнання й врахування освітньою спільнотою сучасних і перспективних тенденцій модернізації національних систем освіти розвинених європейських країн, звернення особливої уваги на шляхи досягнення якості й привабливості освіти в ринкових умовах розвитку країн.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Хтось із відомих письменників сказав, що потрібно писати про те, що знаєш дуже добре, або про те, чого не знаєш взагалі. У цій статті представлено скоріше проміжний варіант, або те, що вдалося пізнати протягом п'яти днів перебування в освітній поїзді педагогів і директорів шкіл України та Білорусії у Чеській Республіці (надалі ЧР) за тематикою „*Менеджмент школи – теорія і практика Чеської Республіки*”, що відбулася завдяки Асоціації з міжнародних питань ЧР (АМО) (<http://www.amo.cz> – координатор проекту Зденка Вагнерова).

За п'ять днів неможливо знайти відповіді на всі запитання щодо освітньої реформи у Чеській Республіці, теорії та практики менеджменту школи в ЧР, яких

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблема реформування освітніх систем не є новою для практиків і наукових шкіл менеджменту країн Європейського Союзу. Вона активно досліджувалася, як правило, у зв'язку із запровадженням освітніх змін, реформ та інновацій, що зумовлені політичними й соціально-економічними чинниками, та є особливо актуальною наприкінці ХХ і у ХХІ столітті, проголошеного ЮНЕСКО віком освіти.

Утвердження в розвинених країнах світу нової тенденції „інтелектуалізації економіки”, тобто базування економіки на знаннях, тенденції освітньої політики і реформи в країнах Європейського Союзу в ракурсі економічної ефективності освіти, незважаючи на чисельні міжнародні комунікації та реалізацію в Україні спільних міжнародних освітніх проектів, спонукає до усвідомлення того, що пошук ефективної моделі соціально-економічного розвитку України та сфери освіти необхідно вести у площині визнання теорії людського капіталу та реального її запровадження у практику ринкових перетворень.

Освітня політика в системі інститутів громадянського суспільства, з'ясування її природи, класифікації політики, способів розподілу людських, матеріальних і фінансових ресурсів, політика розподілу підручників, перерозподіл місцевих освітніх бюджетів, масштабні освітні реформи у Східній та Центральній Європі перебували в центрі уваги західних дослідників і знайшла відображення у працях С. Карстена і Д. Майора „Освіта у Східній та Центральній Європі: освітні зміни після падіння комунізму” (1994), М. Карной „Глобалізація та освітня реформа: що треба знати людям, які займаються плануванням” (1999), П. Радо „Перехід в освіті” (2001), Л. Серича „Освітні реформи в Центральній та Східній Європі” (1996 р.) ін. [2, С.11; 104; 115; 169].

Тенденції розвитку середньої та вищої освіти у світовому та європейському контексті, освітні зміни, реформи та інновації, освітній менеджмент в умовах змін, міжнародний розвиток освітньої політики, глобалізація і розвиток освіти, якість освіти та інструменти її моніторингу, тенденції освітньої політики і реформи у країнах Східної та Західної Європи, основи та аналіз освітньої політики ґрунтовно висвітлено у низці праць українських учених і дослідників – Н. Абашкіної, Т. Десятова, І. Іванюк, В. Кременя, В. Корсака, Н. Лавриченко, М. Лещенко, О. Локшиної, О. Матвієнко, В. Огнєв'юка, О. Савченко, А. Сбруєвої, Т. Сорочан, О. Сухомлинської, Л. Паращенко, О. Пометун, Т. Пушкарьової, Р. Шияна та ін.

Мета статті полягає в розкритті специфіки школи як соціоекономічної системи у ракурсі освітньої реформи в Чеській республіці кризь призму цінності цього досвіду для України, яка поставила завдання інтеграції в європейську спільноту, досягнення її економічних і соціальних параметрів розвитку освіти, формування конкурентоспроможності фахівців з метою прогностичної екстраполяції здобутків і висновків у діяльність загальноосвітніх навчальних закладів України.

було занадто багато. Після перебування у Празі їх стало ще більше. Але для того, щоб не залишитися на маргінесі прогресу, бажано проаналізувати досягнення запровадження освітньої реформи у ЧР на засадах постмодерністської методології та синергетики, які надали можливість розглядати причини й шляхи впровадження освітньої реформи з позицій багатовимірності, дискретності, відкритості системи освіти до зовнішнього світу, зокрема, й здобуття якості математичної та природничо-наукової освіти учнями шкіл як важливого компонента ефективної діяльності шкіл.

Причини освітньої реформи у Чеській Республіці пов'язані з процесами економічної, політичної та культурної глобалізації, економією державного бюджету, зі зміною внутрішніх і зовнішніх цінностей освіти, що зумовили, насамперед, зміни на ринку праці, оскільки з'явилася необхідність в інших компетентностях, знаннях й уміннях, які будуть користуватися попитом на європейському ринку праці і практично застосовані на користь усієї Європи, підвищення інтересу до освіти й нових кваліфікацій, розширення мобільності на ринку праці для взаємного збагачення європейським досвідом, національних законодавчих актів у всіх сферах суспільства, системи гарантії якості освіти.

Процеси в суспільстві та економіці на початку XXI століття зумовили зміни на ринку праці і детермінували зміну зовнішніх цінностей освіти тобто тих цінностей, які визначають економічну цінність освіти в життєдіяльності людини, розвиток соціально-професійної структури суспільства, підвищення економічної продуктивності шляхом удосконалення робочої сили, поліпшення ефективності використання фінансових ресурсів і людського капіталу та намагаються зробити освіту впродовж життя доступною для всіх:

Економічні – зумовлені, насамперед, економічною глобалізацією, що є могутнім фактором впливу на освітню політику і характер освітніх реформ у різних країнах, загостренням економічної конкуренції між націями, формуванням динамічної знанневоорієнтованої економіки у світі, спрямованої на сталий розвиток, новими координатами соціально-економічного розвитку Європейського Союзу, змінами структури економіки в Чеській Республіці, необхідністю покращання якості освітніх послуг для задоволення ринків праці, врахуванням передусім економічних детермінант розвитку освіти.

Технологічні – характеризуються, найперше, з різноманітними технологіями і з їх розвитком, необхідними для досягнення успіху в професійній діяльності, особистісного розвитку, конкуренції підприємств і організацій у конкурентоспроможному та соціально інтегрованому європейському суспільстві знань; поширення ІКТ і урізноманітнення форм освіти завдяки комп'ютеру і доступу до Інтернет, створення глобальної освітньої мережі і її раціонального застосування, електронних бібліотек.

Соціальні – пов'язані з докорінними змінами характеру праці в постіндустріальному суспільстві, постійним виробленням нової інформації, інформаційних ресурсів, проникненням мережі Інтернет практично в усі сфери діяльності людини, швидкістю отримання та передачі інформації завдяки засобам ІКТ і перекваліфікаціями, забезпеченням міжнародної злагоди й збереження національної ідентичності, конкурентоспроможності фахівців, надання рівного доступу до освіти, запровадженням інструментів для вимірювання успіхів освітніх реформ, міжнародними проектами щодо передачі досвіду трансформації освітньої системи ЧР.

Глобальні зміни у світовій економіці, соціальні, культурні й технологічні зміни, які, власне, окреслені вище, спричинили нові вимоги до

загальної компетентності людини, яка має бути активною, мобільною й гнучкою, інноваційною та незвичайною, вміє зосереджуватися на змінах і адекватно та ініціативно на них реагувати, вміє використовувати переваги інформаційного простору та витримує великі навантаження, має творче мислення, здатна до співпраці та міжкультурної взаємодії, діяльності в нових умовах. Власне, все зазначене вище, й спричинило реформування освітньої галузі в Чеській Республіці.

До причин реформування у сфері освіти, на думку Ітки Ярнікової, магістра Дослідницького національного інституту освіти, можна додати наступні:

- низький рівень мотивації в учнів до навчання;
- низький рівень лінійних взаємодій у колективі школи: учителі не працювали як одна команда, не співпрацювали у процесі навчання учнів на міжпредметній основі, не враховували і не приділяли достатньо уваги індивідуальним потребам учнів, не зосереджували увагу на навчальному плані; також не були сформовані уміння працювати в команді та брати відповідальність на себе за роботу усього колективу;
- рутина в діяльності вчителя і регламентація його роботи, що торкалася змісту і методів навчання й виховання, розвитку учнів;
- бюрократизм щодо звітності;
- шкільне життя і реалії не співпадали за всіма вимірами та ін.

Про реальний процес освітньої реформи в Чеській республіці свідчать основи законодавства, сформоване правове поле, здійснення державної освітньої політики в Чеській Республіці та зустрічі з освітянами шкіл, в яких ми перебували під час освітньої поїздки.

На державному рівні розроблено, прийнято та реалізується нове **законодавство, зокрема:** Конституція Чеської Республіки, Закон про післядипломну освіту, Закон про освіту,

або, як його називають директори шкіл, шкільний закон, який діє з 2005 року. Закон про освіту репрезентує систему освіти через її структурні складники: дошкільна, початкова, середня, вища, професійна освіта та інші, – їх характеристики, цілі та завдання освіти, типи освітніх закладів, освітні послуги; регулює види і форми освіти в школах ЧР – денна, заочна, дистанційна, комбінована; обумовлює умови, за яких відбувається освіта й професійна підготовка кадрів сфери освіти, визначає права і обов'язки юридичних та фізичних осіб у сфері освіти, розкриває компетенції органів державного управління і самоуправління в сфері освіти, основні права та свободи, гарантовані державою [3].

За останні роки поступово сформовані ще близько 30 нових актів з основ законодавства в сфері освіти, зокрема: видано Наказ про повну середню освіту, Хартія основних прав і свобод у межах конституційною устрою ЧР, Наказ про повну середню освіту зі змінами (від 31 серпня 2010 10/2005, 48/2005 Coll), Наказ про базову освіту та вимоги щодо відвідування школи (55/2005 Coll), Наказ про організацію і фінансування спортивних змагань, Наказ міністра освіти, молоді й спорту № 32 372 /2004-21 „Про процедуру реєстрації школи та освітніх установ у реєстр шкіл і шкільних установ, порядок внесення змін і видалення з реєстру шкіл і шкільних установ”, Постанова про основи художньої освіти (від 17 лютого № 571/2005 Coll), Наказ про надання консультаційних послуг у школах і шкільних консультаційних центрах (72/2005 Coll) та ін. З 1 січня 2007 року прийнятий новий Трудовий кодекс із доповненнями № 365/2011, в якому містяться ще 300 змін, які також стосуються і сфери освіти [3].

У законодавчо-нормативних документах простежуються напрями й шляхи реформування, зміст і часові межі запровадження змін в освіті. Відтак, об'єктивних даних для дер-

жавного управління системними інноваційними змінами ЧР достатньо. Наприклад, у Празі 900 шкіл, і кожна школа підлягає інспектуванню з боку Чеської шкільної інспекції, яка вивчає, як дотримуються соціальні, економічні, матеріальні, санітарно-гігієнічні, освітні, персональні (як забезпечується кваліфікація учителів) умови, партнерсько-паритетні стосунки з відділами освіти, безпеку життєдіяльності учнів, рівність умов для навчання, зокрема, й іноземців, як підтримуються обдаровані учні та ін. За результатами перевірок і висновками про навчальні досягнення, показниками ефективності шкільного менеджменту школи отримують державне фінансування на школу і дотації на одного учня, розмір яких визначає саме шкільна інспекція.

Зауважимо, що освітній Держстандарт – рамкові освітні програми, метою яких була розробка ключових компетентностей, – розроблявся протягом двох років на базі пілотних шкіл і був розроблений від дитячого садочка до закладів III рівня акредитації. Отже, розробка Держстандарту відбулася з чітким визначенням функцій від МОН до вчителів школи у складі команд вчителів, координаторів з розробки шкільних програм, науковців і чиновників на базі пілотних шкіл, з експериментуванням відібраного змісту рамкових освітніх програм і подальшою корекцією, тобто децентралізацією повноважень на всіх ієрархічних рівнях. В Україні ж, навпаки, все відбулося централізовано на рівні держави.

Освітня реформа Чеської Республіки стала інструментом здійснення державної освітньої політики, цілісного процесу фінансових, технологічних, педагогічних, управлінських, суспільних змін.

Розроблена і запроваджується нова парадигма компетентнісної освіти щодо реалізації прав громадян ЧР на освіту, основні ознаки якої детерміновано Декларацією прав лю-

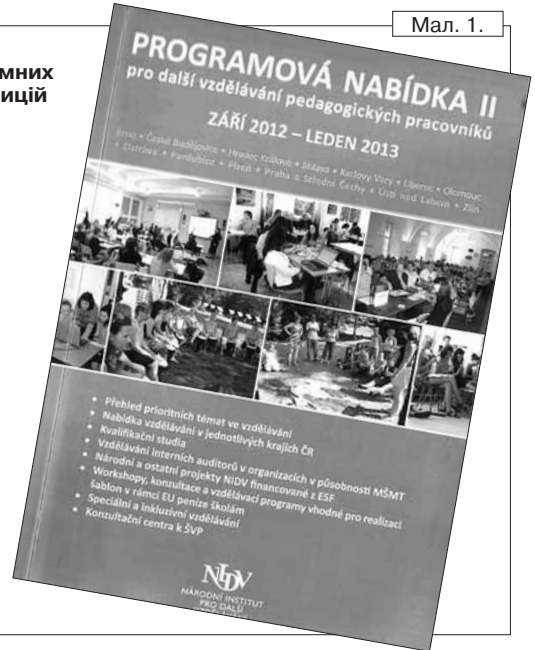
дини, проголошеною і затвердженою Асамблеєю ООН і Конституцією ЧР.

Освітня реформа – це системне забезпечення трансформаційних процесів – децентралізації, деполітизації, автономії шкіл із орієнтацією на особистість, якість освіти, ефективність в освіті, рівність та дотриманням основного принципу успішної діяльності – принципу довіри, соціальних гарантій, соціальної справедливості в школі. Це –

- розробка й реалізація нової структури системи освіти, функцій, визнання школи як соціоекономічної системи;
- забезпечення умов для реалізації нових функцій і стандарту діяльності директора;
- раціональне планування фінансово-економічної діяльності школи для створення комфортних умов функціонування школи та діяльності учнів і вчителів;
- системне запровадження трансформаційних процесів упорядкуванні мережі освітньої галузі;
- реалізація положення про те, що школа і суспільство повинні розвиватися в одному інноваційному напрямку, генерувати і втілювати в життя новітні ідеї та разом вирішувати проблеми, які виникають в процесі діяльності;
- фінансування шкіл відповідно до їх досягнень, що надає стимул і бажання колективам шкіл покращувати якість освіти та ефективність шкільного менеджменту, маркетингу освітніх і додаткових послуг;
- побудова системи діяльності школи на класичній системі плюс інновації, які реалізуються разом учителями, учнями, батьками учнів;
- умотивованість, компетентність та висока кваліфікація вчителів (кваліфікація магістра), педагогічне навантаження (22 години) дають можливість творчо працювати, займатись самоосвітою за межами школи;

- підвищення професійної кваліфікації протягом 12 календарних днів навчального року за власною потребою і без детермінованих державою законодавчих зобов'язань, яке сплачується зі шкільного бюджету, а пропозиції для вибору надає Народний інститут, Карловський університет та ін. установи, що мають право проводити акредитовані курси з освітньої проблематики та ін. (мал. 1);
- відкритість школи, що, безперечно, сприяє зростанню її зовнішніх зв'язків, але не передбачає широкої відкритості для тих, хто хотів би її бачити як ринок для будь-яких пропозицій і послуг, окрім освітніх;
- об'єктивне здійснення контролю якості освіти за досягненнями учнів, незалежними акредитаційними агентствами, що є не підпорядкованими національному уряду, шкільній інспекції Міністерства освіти, молоді й спорту ЧР;
- оцінювання навчальних досягнень учнів, які ґрунтуються на визначенні результатів опанування ключовими компетентностями, що набули учні, а не на тривалості, змісті освіти, навчальному плані;
- формування потреби в постійному самовдосконаленні, самонавчанні, самореалізації учнів і вчителів, реалізації стратегії навчання впродовж усього життя;
- емоційне благополуччя

Набір програмних пропозицій

Мал. 1.

Топ-10 країн, які брали участь у TIMSS 2011, у розрізі предметів і років за середнім балом країни для учнів 8-х класів (Джерело: TIMSS 2011 Оцінка. Copyright © 2012).

Мал. 2.

Exciting new opportunities for improving teaching and learning in mathematics and science

TIMSS 2011

Trends in International Mathematics and Science Study

BOSTON COLLEGE

International Association for the Evaluation of Educational Achievement

Math (8 класів)									
TIMSS (1995)		TIMSS-R (1999)		TIMSS2003		TIMSS2007		TIMSS2011	
1. Сингапур	643	1. Сингапур	604	1. Сингапур	605	1. Таївань	609	1. Корея	613
2. Корея	607	2. Корея	597	2. Корея	599	2. Корея	597	2. Сингапур	611
3. Японія	605	3. Тайвань	595	3. Гонконг	606	3. Сингапур	593	3. Таївань	609
4. Гонконг	598	4. Гонконг	592	4. Таївань	595	4. Гонконг	572	4. Гонконг	596
5. Фінляндія (Бельгія)	595	5. Японія	579	5. Японія	570	5. Японія	570	5. Японія	570
6. Чеська республіка	554	6. Фінляндія (Бельгія)	598	6. Фінляндія (Бельгія)	637	6. Швеція	517	6. Швеція	635
7. Швеція	547	7. Нідерланди	540	7. Нідерланди	536	7. Австрія (Італія)	513	7. Австрія (Італія)	516
8. Австрія (Італія)	545	8. Швеція	534	8. Швеція	531	8. Росія	512	8. Словенія	509
9. Нідерланди	541	9. Японія	532	9. Японія	529	9. Словенія	508	9. Австрія (Італія)	507
10. Швеція	541	10. Канада	631	10. Малайзія	500	10. Японія	505	10. Австрія (Італія)	507

Наука (8 класів)									
TIMSS (1995)		TIMSS-R (1999)		TIMSS2003		TIMSS2007		TIMSS2011	
1. Гонконг	607	1. Таївань	599	1. Сингапур	578	1. Сингапур	597	1. Сингапур	590
2. Чеська республіка	574	2. Сингапур	599	2. Таївань	571	2. Таївань	581	2. Таївань	584
3. Японія	571	3. Японія	582	3. Корея	598	3. Японія	554	3. Японія	580
4. Корея	565	4. Японія	580	4. Гонконг	595	4. Корея	563	4. Японія	569
5. Болгарія	565	5. Корея	580	5. Швеція	562	5. Угорщина	542	5. Швеція	542
6. Нідерланди	560	6. Нідерланди	545	6. Японія	552	6. Японія	539	6. Швеція	543
7. Швеція	560	7. Австрія (Італія)	540	7. Швеція	543	7. Чеська республіка	539	7. Чеська республіка	535
8. Австрія (Італія)	559	8. Чеська республіка	539	8. Нідерланди	538	8. Австрія (Італія)	539	8. Австрія (Італія)	533
9. Швеція	554	9. Австрія (Італія)	538	9. Словенія	527	9. Швеція	530	9. Австрія (Італія)	533
10. Австрія (Італія)	552	10. Фінляндія	635	10. Австрія	637	10. Гонконг	530	10. Словенія	525

учнів, яке веде до індивідуальної свободи, усвідомлення власної унікальності, неповторності, самодостатності;

- бажання вчитися і бажання навчати є домінуючою позицією обох сторін – учня і вчителя, а також батьків учнів;
- можливість державних шкіл розробляти та брати участь у Грандах і проєктах спільно з партнерами;
- великі права, а не лише обов'язки у директорів шкіл і вчителів;
- запровадження внутрішньої та незалежної зовнішньої системи оцінювання діяльності шкіл, участь у міжнародних моніторингових дослідженнях якості математичної та науково-природничої освіти учнів та ін.

Акцентуємо вашу увагу на тому, що директори шкіл, чиновники та науковці, які презентували власні успіхи реформування національної системи освіти у ЧР, з гордістю відзначали те, що учні чеських шкіл за результатами міжнародного порівняльного моніторингового дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти TIMSS 2011 (TIMSS – Trends in Mathematics and Science Study) перевищили середньостатистичні показники – мал. 2 [4-6].

Проєкт TIMSS організований у вигляді зрізу стану освітньої системи у двох класах, які йдуть один за одним: у 3-4 та 7-8, що дає змогу отримати значно більше інформації про навчальні досягнення учнів конкретної вікової групи і чинники, які впливають на систему навчання. Він спрямований на удосконалення природничо-математичної підготовки учнів країн із різними освітніми системами, аналіз та порівняння в міжнародному масштабі систем природничо-математичної освіти на рівні визначення цілей освіти, змісту освіти та вимог щодо підготовки учнів у межах навчального плану, оцінювання на-

вчальних досягнень і ставлення учнів до навчання та ін.

Дослідження TIMSS 2011 є п'ятим в серії міжнародної оцінки шкільної успішності учнів (МЭА), підтримується значним обсягом інформації про країну, школу і класи навчання, проводиться з 1995 року через кожні чотири роки поспіль. Як видно з мал. 3 існує значне різноманіття серед країн у плані економічного розвитку, географічного розташування й чисельності населення, зрозуміло, що й системи освіти також не є ідентичними, як за структурою, так і одержаними результатами та шляхами їх досягнення. Однак, можна зробити висновок, що всі країни-учасниці моніторингового дослідження якості математичної та природничої освіти об'єднує бажання змінити ситуацію в освіті на краще, щоб підвищити якість людського життя і процвітання країни.

Основою для бачення міжнародної оцінки шкільної успішності є представлення, що розмаїття освітніх філософій, моделей і підходів, які характеризують світові освітні системи представляють природну лабораторію, в якій кожна країна може отримати уроки з досвіду інших країн.

Країни-учасниці TIMSS розділяють переконання, що порівняльний аналіз систем освіти під кутом зору їх організації, структури, змістового наповнення, зокрема й змісту навчальних програм, шкільної практики та відповідних досягнень учнів і узагальнена інформація має вирішальне значення для ефективності подальшого проведення освітньої політики та реформування національних систем.

Якщо проаналізувати дані топ-10 країн у розрізі предметів і років за середнім балом країни для учнів 8-х класів з 1995 року до сьогодні, то можна зробити висновок не лише про участь у дослідженні якості математичної та природничої освіти учнів шкіл ЧР, а й результатів освіти, які хоча й мають переривчатий характер,

є достатньо пристойними. Власне, досягнення ще кращих результатів і спричинили зміни в сфері освіти, як процесу, так і результату цього процесу у ЧР.

Формування культурного, комфортного й конкурентоздатного освітнього середовища в школі є одним зі стратегічних напрямів освітньої реформи, що нам імпонує.

Директор школи Баррандов Праги 5 Мілан Голуб під час екскурсії по школі зазначив, що шкільний колектив – це одна сім'я: „Ми працюємо разом, ми плануємо разом, ми втілюємо в життя разом і радіємо успіхам разом”. Тобто, культурне середовище, яке сформоване в середині школи завдяки співпраці учнів, учителів і батьків, трансформується назовні, щоразу удосконалюючись.

Під час екскурсії ми звернули увагу на тенісні корти і вазони з квітами, кімнату для відпочинку учнів й очікування батьків у одній з рекреацій школи. На перерві учні грали в теніс, малювали на дошках, які висіли в коридорах, а дві дівчинки просто навколішки перетинали коридор із одного боку до іншого.

Директор привітався, усміхнувся й запитав у дівчаток, чи можна йому пройти з колегами з України й Білорусії, й отримав ствердну відповідь. Ми пішли далі дивитися класні кімнати, спортзали, сауну, внутрішній дворик школи з чарівно прикрашеною аялинкою й амфітеатром, милуватися краєвидами навколо будівлі школи з кришта-

Мал. 3.

Выйдите се с нами до ШКОЛЫ СНŮ...

FZŠ Barrandov 11

Sen... Slovo na tři písmena, která znamenají celý život. Nebýt celý život jedne za svým snem, který je pro nás motivem, cestou i cílem zároveň. Škola snů pomáhá dětem získat víru, že je možné dostat se ke svým snům na dosah, a zároveň najít způsoby, jak to dokázat.

FZŠ a MŠ Barrandov II při PeřF UK Praha 5 – Hluboký, V Remízku 7/919
www.fzsbarr.cz

Школа Баррандов Праги 5

Мал. 4.

Інфраструктура школи

Jaká je naše škola?

FZŠ a MŠ Barrandov II patří mezi největší pražské školy. Jejím zřizovatelem je Městská část Praha 5. Vychovatelé probíhají na hlavní budově V Remízku 7/919 a na detašovaném pracovišti v Záhorského 887, kde je umístěna MŠ a přípravné třídy.

Letos jsou otevřeny tyto volitelné předměty: výběrový německý jazyk, praktická angličtina, základy administrativy a informatiky, etická výchova, filmová a audiovizuální výchova, literární seminář, sportovní hry, sportovní výchova a další.

Soutěžní školy je školní družina, školní klub a školní jídelna. Právou družiny je po večerech pracovní dny od 6:30 do 17:30. Pro žáky je k dispozici školní psycholog a speciální pedagog; zvláštní péče je věnována žákům se specifickými poruchami učení, ale také žákům mimořádně nadaným. Škola je bezbariérově přístupná. Školní jídelna poskytuje výběr ze dvou až tří jídel prostřednictvím objednávání přes internet, věnuje péči také stravěním s dietními nároky.

Zvláštní činnosti pro žáky: hudební kroužek, počítač, šikovné ruce, výtvarný kroužek, joga, závodní čtení, sportovní hry, malý basketbal, basketbal, příprava na školníky, pěvecký sbor Pepci, náprava poruch učení, veselá matematika, lesní, vědní, dramatický kroužek.

Učební plán školního vzdělávacího programu Škola snů pro 1. stupeň

Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Český jazyk	8	9	8	8	8
Anglický jazyk	1	1	3	3	3
Matematika	4	5	5	5	4
Školní informace	0	0	0	0	1
Přívratka	2	2	2	0	0
Přívratková	0	0	0	1,5	2
Výstavníka	0	0	0	1,5	2
Hudební výchova	1	1	1	1	1
Výtvarná výchova	1	1	2	2	2
Tělesná výchova	2	2	2	2	2
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1

CO BYSTE MOŽNĚ RÁDI VĚDELI

Přípravné třídy jsou určeny pro děti, kterým byl povolen oddíl školní docházky, nebo pro děti ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. Mají za úkol usnadnit základem přechod z předškolního vzdělávání a připravují je na plnění školní docházky. Výsledky je získá poctě děti ve třídě. **Oddíl školní docházky** není důvodem nezahrnutí se zápisu, právě tam dostávají o školní docházce informace. O oddílu rozhodne ředitel školy na základě písemné žádosti zákonných zástupců dítěte doležením doporučením posuzováním příslušného školního poradenského zařízení a odborného lékaře. **Potvrzení** je třeba dobiti do 31. 5. 2013.

Dodatečný oddíl může být dítěti navržen v průběhu první třídy. Pokud se u žáka v první třídě projeví neudržení si tělesné nebo duševní vyrovnanosti k plnění školní docházky, může ředitel se souhlasem zákonného zástupce dodatčeb v průběhu prvního pololetí oddělit záložně plnění povinné školní docházky na následující školní rok.

Мал. 5.

Внутрішній дворик школи

лево чистих прозорих вікон (мал. 3, 4, 5).

**ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА
МАЄ ЗДОБУТКИ,
СЕКРЕТИ, ЯКІ
СУПРОВОДЖУЮТЬСЯ
Й ПРОБЛЕМАМИ, ЩО
ВИРІШУЮТЬ СПІЛЬНО
ОСВІТЯНИ, НАУКОВЦІ,
ДЕРЖАВНІ ЧИНОВНИКИ
ТА ГРОМАДА**

Ця ситуація викликала подив у колег, ми навіть одночасно проговорили, як би це було у нас, а директор нам із усмішкою розповів про те, що це діти і що вони граються, рвуть листя з цих красивих квітів, і коли вже квіточки втрачають свою привабливість, їх замінюють на нові, ще краші. Але ці та інші ситуації слугують прикладами для роздумів на годинах виховання.

Отже, все геніальне — це просто. Наведені приклади є підтвердженням того, що в школі реалізується особистісно орієнтоване виховання крізь призму ідеології лібералізму як ідейно-політичної течії життя, яке не обмежує свободу поведінки учнів у школі, а потім й у суспільстві, але все-таки учнів учать брати відповідальність за будь-які власні вчинки, слова, дії.

Процес реформування гарний, і зміни дуже добрі, але поки що населення ЧР не повністю підтримує освітні реформи країни та й недостатньо вони фінансуються (порівняно, наприклад, з Фінляндією). Є ще багато інших аспектів, які потребують детального вивчення, аналізу й репрезентації для модернізації сфери освіти та здійснення порівняльного аналізу, оскільки освітня реформа у ЧР має здобутки, секрети, які супроводжуються й проблемами, що вирішують спільно освітяни, науковці,

державні чиновники та громада.

До проблем можна віднести наступне: нескоординованість процесів, непрозорість для педагогів, зміна міністрів, недостатній рівень пропагування реформи у суспільстві ЧР, відсутність коштів на реформу.

Крім того, хотілося прояснити дуже багато моментів управлінської діяльності директора та менеджменту школи як соціоекономічної системи, що, на нашу думку, потрібно прозоро зреалізувати і в ЗНЗ України, сформувати таке законодавство, яке б передбачало надання платних освітніх послуг, легалізувати репетиторство, про яке всі знають, але роблять вигляд, що його не існує, розвиток сектору приватних шкіл як рівноправної складової освітньої мережі, що має вагоме значення у забезпеченні якісної освіти та рівного доступу.

Видається, що доцільно було б розкрити розбіжності та особливості вітчизняної й чеської систем освіти, професійних інтересів освітян і їхніх інноваційних поглядів, порівняти ціннісно-культурні пріоритети освіти, хотілося б з'ясувати детальніше, які все-таки мають бути сформовані запити суспільства, щоб освітня реформа у ЧР підтримувалася суспільством і на неї уряд витрачав достатньо коштів. Але нам здається, що ці питання можуть слугувати науковими завданнями для іншої розвідки, яку може зробити, власне, і сам читач, якщо у нього з'явиться інтерес до цієї проблематики.

Хотілося б з'ясувати детальніше, які мають бути сформовані запити суспільства, щоб освітня реформа у ЧР підтримувалася суспільством і на неї уряд витрачав достатньо коштів.

Від редакції
Таке завдання є актуальним і для України!

ВИСНОВКИ

Окреслені вище економічні, соціальні, культурні й технологічні зміни детермінували реформу – політичний процес, який охоплює всю систему освіти і впливає на владні, управлінські, інформаційно-комунікаційні, соціальні відносини, досконалу зміну системи освіти Чеської Республіки, що означає повну переорієнтацію національної освітньої політики на макrorівні. Ці процеси зумовили необхідність розроблення не лише її соціально-економічного обґрунтування, а й законодавчо-правових засад проведення освітньої реформи й вироблення оптимальних шляхів її запровадження. Йдеться не про часткові зміни в системі освіти ЧР, а про принципово новий, ресурсно забезпечений, ефективно узгоджений і дієвий комплекс інноваційних змін для досягнення цілей, проголошених державною освітньою політикою в ЧР.

Пошуки оптимальної моделі національної системи освіти в контексті європейського виміру та реформаторських заходів у контексті наближення української освіти до європейських стандартів спонукають учених, практиків, громадян до всебічного вивчення досвіду інших, насамперед, сусідніх з Україною держав. Це надасть змогу не лише осмислити, а й раціонально застосувати кращі напрацювання у сфері освіти, більш ефективно застосовувати на практиці надбаня та позитивний досвід реформування сфери освіти ЧР, прогностувати розвиток подій у освітньому інформаційному середовищі України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беккер Г. С. Человеческое поведение. Экономический подход. Избранные труды по экономической теории: Пер. с англ., науч. ред. послесловия Р. И. Капелюшников, предисловия М. И. Левин. – М.: ГУВШЭ, 2003. – 614 с.
2. Іванюк І. В. Освітня політика: навч. посіб. [Текст] / І. В. Іванюк. – К.: Таксон, 2006. – С. 34–54. [2] – 225 с.
3. Programu „Kvalifikační studium pro editore škol a školskéch zařízení“ (KS) / Národní institut pro další vzdělávání, 2012.
4. TIMSS 2007 Международный математики отчет 2008 года, МЭА http://translate.google.com.ua/translate?hl=ru&sl=en&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Trends_in_International_Mathematics_and_Science_Study&prev=/search%3Fq%3Dtimss%2B2011%2Bresults%26hl%3Dru%26sa%3DX%26tbo%3Dd%26biw%3D1264%26bih%3D868&sa=X&ei=YwXrUI-PLsyRhQec2IHoBA&ved=0CGsQ7gEwBg
5. TIMSS 2011 математика Доклад 2008 года, Международная ассоциация по оценке образовательных достижений (IEA). <http://timssandpirls.bc.edu/timss2011/index.html>
6. TIMSS 2011 Расписание, TIMSS 2011, TIMSS, <http://www.timss.org/>

Людмила Калинина
Образовательная реформа в Чешской Республике

В статье рассматривается современная школа как открытая социально-педагогическая и социально-экономическая система, что представляет миниобщество со своим населением и территорией, экономикой и целями, духовными и материальными ценностями, финансами, коммуникацией и структурной иерархией. Школа представлена как образовательно-культурный феномен через призму отражения инновационных изменений, которые провозглашены и реализуются в Чешской Республике, и в курсе развития традиций, организационной культуры, персонала.

Ключевые слова: социально-экономическая система, образовательная реформа в Чешской Республике, демократия, образовательная политика, ассоциация по международным вопросам в Чешской Республике, научно образовательные программы, открытость школы, образовательные услуги, аккредитационные агентства, мониторинговые исследования.

Ludmyla Kalinina
Educational Reform in Czech Republic

In the article modern school is introduced as an open social-pedagogical and socioeconomic system, that presents a mini-society with its population and territory, economy and purposes, spiritual and material values, finances, communication and structural hierarchy. School is presented as an educational and cultural phenomenon through the prism of reflection of innovative changes, which are proclaimed and realized in Czech Republic, and of the development of traditions, organizational culture, personnel.

Key Words: socioeconomic system, educational reform in Czech Republic, democracy, educational politics, Association for International Affairs of Czech Republic (AMO), scope education programs, educational services, accreditation agency, monitoring research.